

Ad Astra

Asociație a cercetătorilor români din întreaga lume
<https://ad-astra.ro> ◊ office@ad-astra.ro
Șos. Nicolae Titulescu, Nr.155, Bl.21C, Sc.C, Ap.98
S1, București ◊ CIF: 14905018 din 26/09/2002

Evaluarea preliminară a stadiului de implementare a recomandărilor PSF pentru România, la finele lunii august 2024, pe baza criteriilor Ad Astra

8 septembrie 2024

În anul 2022, experții Uniunii Europene au finalizat un raport privind sistemul CDI din România: [Country review of the Romanian research and innovation system](#) în cadrul instrumentului “Policy Support Facility” al Programului Cadru UE (numit mai jos “Raport PSF”). Acesta a fost completat în 2023 cu “Raportul PSF Open” privind planificarea reformei guvernantei naționale a CDI, strategiei resurselor umane și internaționalizării.

Raportul PSF conține cca 30 de recomandări specifice pentru dezvoltarea sistemului, recomandări pe care România s-a angajat să le îndeplinească, inclusiv prin faptul că [unul dintre jaloanele PNRR \(componenta C9, pagina 19\)](#) prevede ca 80% dintre recomandări să fie implementate până în 2026.

Raportul PSF recomandă în principal crearea unui comitet național de coordonare a cercetării, inovării și specializării inteligente, sub conducerea primului ministru, și a unui “observator de cercetare inovare” care să colecteze datele statistice ale sistemului și să permită acestui comitet național să ia deciziile cheie pentru reformarea și dezvoltarea sistemului CDI. Celelalte recomandări privesc direcțiile de dezvoltare ale diverselor paliere (finanțare, reglementare, reformă instituțională, resurse umane, infrastructură etc), în linii mari corelate cu Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă.

Buna funcționare a acestui comitet este și unul dintre criteriile condiției favorizante “Buna guvernanță a specializărilor inteligente” prevăzute de regulamentul UE privind fondurile de coeziune.

Astfel, implementarea recomandărilor PSF nu este numai o cerință cheie pentru dezvoltarea sistemului CDI, și un angajament al României, ci este și o condiție

obligatorie atât pentru obținerea fondurilor din PNRR, cât și pentru absorbția fondurilor europene de coeziune.

Încă mai important, România rămâne, an de an, tot mai mult în urma țărilor europene în “European Innovation Scoreboard” sau în ierarhiile instituționale, ajungând să fie depășită de aproape toate țările balcanice și chiar de unele state din Africa. România își ratează sistematic țintele din propriile strategii privind sistemul de cercetare. Această involuție îi compromise competitivitatea și capacitatea de exercitare a suveranității. Astfel, **principalul indicator de fond** privind acțiunea generală a statului este schimbarea acestei orientări și **recuperarea decalajelor față de alte țări UE**. Obținerea acestui efect rămâne scopul oricăror măsuri de reformă, inclusiv a celor recomandate de PSF, care nu pot fi evaluate decât prin prisma acestui obiectiv.

Data fiind importanța acestor chestiuni, Asociația Ad Astra și-a propus să monitorizeze implementarea recomandărilor PSF. În 2022, am propus [un set de criterii](#) pentru cuantificarea faptului că se va fi atins, în 2026, nivelul de 80% care constituie jalon în PNRR. Prezentul studiu reprezintă o prima evaluare acestui nivel și constă într-un tabel cu criterii și scoruri (Anexa T) și într-un set de comentarii privitor la fundamentarea scorurilor (Anexa C).

Stadiul aparent de implementare a recomandărilor PSF, în august 2024, din datele pe care le-am putut obține, pe baza setului nostru de criterii, este sub 15%.

În principal, Comitetul Național pentru Știință, Tehnologie și Inovare (CNSTI) a fost prevăzut în 2023 prin modificarea legii cercetării, dar nu funcționează; secretariatul comitetului și observatorul de cercetare și inovare nu există nici ca propunere normativă.

În concluzie, considerăm că **intrarea în funcțiune a Comitetului Național pentru Știință, Tehnologie și Inovare, și a structurilor esențiale de suport –secretariatul și observatorul de cercetare și inovare, reprezintă o urgență națională** și invităm guvernul și ministerul de resort să le operaționalizeze fără întârziere.

Așteptăm orice fel de informații, comentarii sau date care pot contribui la îmbunătățirea acestei analize pe adresa office@ad-astra.ro.

ANEXA C

Comentarii privind gradul de îndeplinire a criteriilor Ad Astra de implementare a recomandărilor raportului PSF din 2022.

ASPECTE METODOLOGICE

Întrucât recomandările PSF sunt direcțiile unei reforme, adică a unei acțiuni conștiente, intenționate, a unor organisme guvernamentale, sub coordonarea CNSTI, implementarea trebuie să îmbrace forma unor acte și documente ale CNSTI, în principal cele specifice conform legii, adică deciziile și rapoartele, dar și toate documentele consecutive acestor decizii: legislație, documente de fundamentare, date și documente de monitorizare.

În lipsa CNSTI și a întregului aparat de coordonare descris în raportul PSF și detaliat în raportul PSF Open, simplul fapt că unele acte sau evenimente care au loc par a fi congruente cu recomandările nu înseamnă că are loc o reformă, oricum nu cea recomandată.

Astfel, în condițiile absenței de facto a CNSTI, scorul general care ar trebui atribuit în această fază este de fapt 0: nu a început reforma sistemică propusă prin raportul PSF.

Cu toate acestea, am considerat că, în faza de organizare inițială, este plauzibil ca unele acțiuni să se desfășoare în anticiparea operaționalizării CNSTI și, chiar dacă apar defazate în timp, că le putem provizoriu contabiliza ca aparținând acestei reforme—făcând presupunerea că CNSTI va deveni funcțional în următorul an și va prelua activitatea din mers.

Astfel, prezenta evaluare este o excepție de la metodologia de fond în care evaluarea pleacă de la raportul anual al CNSTI și de la anexele și documentele citate în acel raport, raport care reflectă acțiunea conștientă, la nivel interministerial, în direcția reformei sistemului de cercetare-dezvoltare.

Structura Anexei T, cuprinzând scorurile și estimările. Anexa T este un tabel, cu următoarele coloane:

- (1) Numărul criteriului sau al MPK (mesajul de politica cheie). Cele 10 mesaje de politica cheie, adică cele 10 capitole ale recomandărilor PSF, cuprind, fiecare, câte 3 recomandări. Criteriile Ad Astra respectă aceeași schemă, fiind clasificate pe cele 10 capitole MPK, fiecare capitol având câte 2–5 criterii care corespund în linii

mari recomandărilor. MPK sunt numerotate de la 1 la 10, criteriile au o subnumerotare 1.1, 1.2, 1.3 pentru MPK 1 etc. Această numerotare se regăsește și în documentul care descrie criteriile și în tabel și în textul de mai jos.

- (2) Titlul criteriului/MPK, prescurtare evocativă.
- (3) Ponderea fazei/componentei. Fiecare fază/componentă de îndeplinire a fiecărui criteriu are o pondere în cadrul criteriului. Fazele componente sunt identificate cu litere majuscule (A, B, C, ...) și corespund celor din documentul de definiție a criteriilor. În această coloană sunt indicate ponderile fiecărei faze în cadrul criteriului, în procente.
- (4) Scor de îndeplinire. Pe această coloană sunt scorurile de îndeplinire a fiecărei faze/componente a fiecărui criteriu. Motivele pentru care am atribuit aceste scoruri, în fiecare caz, sunt detaliate mai jos. Nu reluăm, la explicațiile aferente fiecărui scor, conținutul documentului de definiție a criteriilor, care ar trebui urmărit în paralel pentru maximum de claritate. Scorurile sunt numere întregi între 0 și 10.
- (5) Suma (ponderată a scorurilor). Pentru fiecare criteriu, suma este produsul intern al scorurilor și ponderilor pe fazele/componente ale aceluși criteriu, împărțită la 10. Astfel, suma pe fiecare criteriu reprezintă măsura în care a fost atins acel criteriu, în procente. Pentru fiecare MPK, suma este media sumelor pe criteriile aferente acelei politici cheie, reprezentând măsura în care acea politică cheie a fost implementată, în procente.

Scorul general este media scorurilor pentru cele 10 mesaje de politici cheie, indicând, în procente, măsura în care s-au implementat recomandările PSF, conform criteriilor Ad Astra.

Documentele și datele folosite. Cele mai multe categorii de documente și date pe baza cărora ar fi trebuit să facem această evaluare sunt imposibil de găsit online și probabil nu există.

Sursele pe care le-am folosit sunt:

- (1) Anuarul statistic al României și datele Eurostat, precum și detalii ale formularelor de raportare ale INS;
- (2) Normativele privind cercetarea, în particular Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2022–2027; acestea ar trebui să se găsească pe situl MCID la <https://www.mcid.gov.ro/minister/legislatie/>, dar lista respectivă pare să nu mai fi fost actualizată de mai mulți ani, și oricum este foarte incompletă, așa încât a trebuit să facem propriile căutări; nici măcar legile inițiate recent de MCID și promulgate în ultimii doi ani nu sunt prezente pe sit;

Rezultatele căutărilor noastre și monitorizării legislației aplicabile în România sunt pe situl <http://legislatie.ad-astra.ro>.

- (3) Programul de guvernare 2023–2024;
- (4) Datele “European Innovation Scoreboard 2024” și analizele aferente;
- (5) Alte informații de pe situl MCID și UEFISCDI, inclusiv absența oricărei mențiuni asupra unor structuri (cum ar fi CNSTI și secretariatul acestuia) care ar fi trebuit să se găsească acolo;
- (6) Raportul MCID pe anul 2022, lipsa celui pe anul 2023;
- (7) Rapoartele anuale ale altor ministere și autorități, de exemplu ale UEFISCDI;
- (8) Rapoartele sistemice ale altor ministere, de exemplu: [Raport privind Starea Învățământului Superior, 2022–2023](#);
- (9) [Raportul de țară privind România](#) al Uniunii Europene.

Documente și date care ar trebui să existe, dar nu le-am găsit. Următoarele documente și date ar trebui să existe online, conform legilor și practicilor curente, dar nu am reușit să le găsim:

- (1) Raportul anual de activitate al MCID pe 2023; există cele pe 2022, 2021 și 2018 (și atât) la <https://www.mcid.gov.ro/interes-public/rapoarte-publice-periodice/> dar nu și pe 2023; publicarea acestui raport este obligatorie în temeiul legii 544/2001.
- (2) Rapoarte privitoare la starea sistemului național de cercetare-dezvoltare, analog celui privind învățământul, menționat mai sus; acestea nu există pentru niciun an anterior;
- (3) Rapoarte oficiale privind evaluarea ex-post a strategiilor naționale trecute și a instrumentelor acestora, sau măcar evaluarea intermediară; acestea erau obligatoriu de realizat în temeiul acelor strategii și a bunelor practici privind programele cu finanțare din fonduri publice.
- (4) Datele publice în conformitate cu Legea 179/2022. În particular, conform art. 16 și a punctului 15 din anexă, MCID trebuia să publice pe situl <http://data.gov.ro> următoarele seturi de date cu valoare ridicată, specifice domeniului cercetării:

Legea 179/2022, Anexă. 15. Domeniul cercetare:

  - a) date privind investițiile în cercetare-dezvoltare, pe fiecare județ;
  - b) date privind gradul de inovare, tipul firmei, județul, localitatea, numărul de brevete, patentele;
  - c) date structurate care stau la baza rapoartelor anuale privind cheltuielile de cercetare și dezvoltare, inclusiv ca pondere din PIB;
  - d) date structurate care stau la baza rapoartelor statistice anuale privind numărul cercetătorilor și tehnicienilor în cercetare și dezvoltare;

- e) date structurate care stau la baza rapoartelor statistice anuale privind cererile de înregistrare pentru mărci, brevete de invenție, desene și modele, modele de utilitate, topografii produse semiproductoare și certificate suplimentare de protecție pentru medicamente;
- f) date structurate care stau la baza rapoartelor statistice anuale privind exporturile de înaltă tehnologie

Pe situl <https://data.gov.ro>, în secțiunea MCID este specificat ca MCID nu a publicat niciun set de date.

- (5) Orice fel de informații privitor la funcționarea CNSTI, a secretariatului CNSTI sau a Observatorului de cercetare și inovare, inclusiv rapoartele acestora sau deciziile emise.

CRITERII DE FORMĂ ȘI CRITERII DE FOND

Conform metodologiei provizorii adoptate de Ad Astra în 2022, evaluarea criteriilor de formă aferente celor 10 mesaje de politici cheie se bazează pe existența unor documente legislative sau administrative și pe calitatea acestor documente, precum și pe indicatori de intrare cum ar fi nivelul de finanțare.

Criteriile de fond nu au fost încă dezvoltate, acestea trebuind să detecteze existența unui impact științific și economico-social al reformelor.

Aceste efecte de fond, care nu sunt imediat opozabile pentru îndeplinirea jalonului PNR (80% din recomandările PSF până în 2026), reprezintă totuși scopul întregului efort, nici reforma administrativă a cercetării, nici guvernanta, nici finanțarea cercetării nefiind scopuri în sine, ci mijloace prin care se obțin rezultate științifice, efecte economice și beneficii pentru performanțele statului și societății.

Modalitățile de evaluare a acestor efecte rămân în discuție, mai ales atâta vreme cât evidența sistematică a rezultatelor științifice și a efectelor acestora, în România, nu prea există. Aceste rezultate ar trebui să fie colecționate de Observatorul de cercetare și inovare și sintetizate în raportul CNPSTI, dar și în diverse studii și statistici citate în raport.

Până atunci, vom folosi două tipuri de indicatori indirecti, relativ grosieri, care sunt însă răspândiți pe plan mondial: indicatorul compozit “European Innovation Scoreboard” care amestecă și indicatori “de intrare” dar și indicatori de ieșire, de impact științific și de impact socioeconomic, și poziția generală a instituțiilor românești de cercetare în ierarhizările internaționale.

Ambele tipuri de evaluări indică o degradare continuă a sistemului CDI românesc în raport cu alte țări, în ultimii ani. Chestiunea este descrisă mai pe larg în două analize recente ale Ad Astra:

https://ad-astra.ro/wp-content/uploads/2024/07/apel_partide_contraperformanta_eis.pdf

https://ad-astra.ro/wp-content/uploads/2023/08/adancirea_decalajelor.pdf

Toate țările “emergente”, inclusiv cele balcanice își îmbunătățesc continuu valorile indicatorilor, fapt care chiar corespunde noțiunii de “emergență”. Singura țară “emergență” care de fapt nu “emerge” este România.

Principalul criteriu de fond ar putea fi, în această fază, oprirea acestei degradări și începutul unui proces durabil, susținut, de îmbunătățire a poziției relative a României, a universităților și institutelor de cercetare românești în raport cu cele din alte țări.

Această îmbunătățire necesită atingerea unui ritm de creștere mai mare decât al celorlalte țări emergente.

1. COORDONAREA POLITICILOR CDI

Primul set de recomandări vizează înființarea unui organism central, interministerial, care să coordoneze politicile de cercetare ale ministerelor, și care ar trebui să prezinte un raport general, anual, privind starea cercetării în România. Evaluarea implementării recomandărilor PSF ar trebui să se bazeze, în principiu, pe acest raport, care ar trebui să sintetizeze la nivelul guvernului datele despre cercetare și principalele decizii strategice.

Acest organism a fost înființat în 2023 prin OUG, apoi prin lege, acte care reprezentau un jalon PNRR. Inițial s-a numit Comitet Interministerial pentru Știință, Tehnologie și Inovare, apoi Comitetul Național pentru Știință, Tehnologie și Inovare (CNSTI). Totuși, nu am reușit să decelăm online, în afara acelor acte, nicio urmă a funcționării CNSTI.

În documentul nostru din 2022, ne-am referit la acest comitet care încă nu fusese înființat, dar era anticipat, cu titlul de ‘CNPST’, adică Consiliul Național pentru Politica Științei și Tehnologiei. CNPST era prevăzut de art. 40 al OG57/2002 (Legea Cercetării) de peste 10 ani, dar nu a fost operaționalizat niciodată și fost înlocuit, prin înlocuirea art. 40, cu CNSTI prin noile normative (OUG și Lege). În linii mari, CNSTI are atribuții similare fostului și inexistentului CNPST. Prin RCNSTI ne referim mai jos la raportul anual al CNSTI, raport care nu există, dar care ar fi trebuit să existe (conf. art. 40 2(f) din OG 57/2002 revizuită în 2023).

1.1. **Existența CNSTI.** Prin ordonanță, apoi prin lege, a fost modificată legea cercetării (OG57/2002), în toamna anului 2023, în sensul introducerii Comitetului Național al Științei, Tehnologiei și Inovării (CNSTI), format din miniștrii ale căror ministere au atribuții de cercetare și din reprezentanți ai principalelor structuri cu activități de cercetare.

În cursul lunii octombrie 2023 a fost demarată și selecția unor observatori ai mediului de afaceri/societății civile în CNSTI, documentele aferente fiind pe situl MCID.

Conform Art 40.3 din legea modificată, ar fi trebuit înființat un secretariat al CNSTI, ca un compartiment distinct în structura organizatorică a MCID. Acest secretariat ar trebui să fie în legătură cu reprezentanți desemnați de fiecare membru al CNSTI, alcătuind aparatul de lucru care să centralizeze analizele și să elaboreze deciziile, rapoartele și alte documente ale CNSTI.

Cu toate că HG 371/2021 care reglementează organizarea și funcționarea MCID a fost modificat prin HG 135 din 16 februarie 2024, deci după specificarea acestui secretariat în Legea Cercetării, organigrama MCID nu prevede acest secretariat și nu menționează în niciun fel vreo obligație sau atribuție legată de CNSTI.

Nu am reușit să identificăm niciun fel de anunț, calendar, mențiune, document de orice fel privitor la vreo activitate, rezultat sau manifestare a CNSTI sau a secretariatului acestuia, fără a mai vorbi de un raport anual, conform legii.

În concluzie, pare probabil că CNSTI nu există de facto.

1.2. **Viziune.** Viziunea sistemului CDI este formulată în Strategia Națională pentru Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2022–2027. Viziunea are indicatori și ținte care anticipează situația sistemului la nivelul anilor 2027–2030, și o anumită fundamentare. Strategia este o strategie de creștere rapidă a dimensiunii sistemului—numărului de cercetători, cu creșterea corespunzătoare a finanțărilor. Deși suntem la jumătatea intervalului de planificare strategică, o astfel de creștere nu s-a produs și, date fiind acțiunile recente ale administrației, este imposibil să se producă până în 2027.

O dovadă a eșecului general al strategiei se poate observa comparând ținta generală a strategiei: “România va progresa de la statutul de inovator emergent (2021) la cel de inovator moderat, conform European Innovation Scoreboard;” cu realitatea: România este ultima țară din grupul “inovatori emergenți” ai UE și decalajul față de penultima clasată (Bulgaria) crește în fiecare an.

Astfel, viziunea ar fi trebuit corectată cu evoluțiile anticipabile în condițiile create, dar și cu intențiile reale ale guvernului—evident diferite de cele declarate în strategie și în programul de guvernare.

Așa cum este explicat și în raportul PSF Open, și cum stipulează și Legea Cercetării, corecția și detalierea viziunii cade integral în sarcina CNSTI. Tot în sarcina CNSTI cade ajustarea strategiei, ținând cont de recomandările PSF și mai ales asigurând coordonarea cu strategiile de cercetare ale altor ministere (care au apărut ulterior strategiei naționale) și cu evoluțiile legislației europene.

Aceste ajustări ale viziunii, strategiei și planurilor nu pot fi făcute de alt organism, pentru ca niciun altul nu are atribuțiile respective prin lege.

Lipsa adaptării la situația reală transformă strategia într-un text caduc. Consecința acestui fapt este că sistemul iese din regimul legal de funcționare, în care fiecare actor din sistem este angrenat în realizarea obiectivelor și atingerea țintelor strategiei naționale, și intră într-un regim, în esență, discreționar: de vreme ce oricum nu se vor atinge niciun fel de ținte, finanțează și realizează fiecare ce vrea și ce poate, în funcție de alte scopuri și interese.

1.3. Funcționarea CNSTI. Cum am menționat mai sus, nu am identificat niciun fel de document sau informație conform căreia ar funcționa, sau chiar ar exista de facto CNSTI, și nici că ar fi fost înființat sau că ar funcționa secretariatul acestuia în cadrul MCID.

Prin urmare, trebuie să constatăm că CNSTI și structurile asociate nu funcționează.

2. PREDICTIBILITATEA ȘI EFICIENȚA FINANȚĂRII PUBLICE

2.1. Proiecție multianuală privind bugete, rezultate și impacte. Nu a fost adoptat HG prevăzut la art. 53 din OG57/2002, cuprinzând defalcarea bugetului planului național CDI pe ani și pe programe. De fapt, nu există nici măcar un buget global aferent planului național de CDI, implicit nici corelarea între bugete și rezultate pe programe.

2.2. Finanțarea suficientă. În lipsa unor competiții de cercetare semnificative în 2022 și a unor competiții minuscule lansate în 2023, dar întârziate cu peste un an, nu putem vorbi de o suficiență a finanțării. Nu am găsit datele privind finanțarea cercetării în 2023 la INSSE, dar am găsit date la Eurostat, rezumate în tabelul 1.

Altfel spus, cheltuielile bugetare totale au crescut în 2022 și 2023 cu 1–2%, aproximativ cu rata inflației și sub rata de creștere a PIB, proporția acestora în PIB scăzând an de an.

TABELA 1. Cheltuielile publice pentru cercetare în România, conform Eurostat (GBARD, mii euro)

Anul	2021	2022	2023
PIB ($\times 1\,000\,000$ euro)	241 611	285 173	324 578
GBARD ($\times 1000$ euro)	393 390	397 445	404 901
GBARD/GDP (%)	0.16	0.14	0.12
Competițional	— date absente —		
Instituțional	— date absente —		

Indicatorul European Innovation Scoreboard, “R&D expenditure in the public sector”, care este corelat întrucâtva, dar diferit de GBARD, are un nivel catastrofal în România, de doar 8% din media UE, în scădere dramatică, de 18% față de 2017 și de 1,7% față de 2023. Față de angajamentele de creștere rapidă a acestor indicatori din strategia națională și programul de guvernare, aceasta este o evoluție clară în sens opus, care anulează documentul actual de strategie.

Conform strategiei naționale: “România reafirmă opțiunea strategică de a crește predictibil cheltuielile publice C&D pentru a atinge 1% din PIB până în 2027, în condițiile prevăzute de legislația aplicabilă.”

Cităm din [Programul de guvernare 2023–2024](#), pagina 105:

“Atingerea țintei de 2% din PIB pentru finanțarea cercetării (1% finanțare privată și 1% finanțare publică). Pentru anul 2023, bugetul alocat cercetării a avut cea mai mare creștere din istoria țării, fiind cu aproximativ 70% mai mare față de anul precedent, cu asigurarea unei distribuții bugetare eficiente, destinate susținerii cu prioritate a cercetării aplicative și inovării, pentru dinamizarea transferului tehnologic, dar și a cercetării fundamentale și de frontieră, cu accent pe domeniile de specializare inteligentă/cu potențial de creștere.”

În realitate, conform datelor Eurostat, extrase în tabelul 1, cheltuielile publice de cercetare nu au crescut, ci au scăzut de la 0,16% din PIB în 2021 la 0,12% în 2023, o optime din ținta pentru 2027.

S-au desfășurat câteva competiții în cadrul PNRR, cum ar fi cele pentru atragerea de cercetători din străinătate și au demarat unele competiții din PN-IV, dar nivelul anual de finanțare anticipat prin execuția acestor proiecte este sub 0,03% din PIB în anii următori, acestea neputând aduce un aport semnificativ la relansarea cercetării în România. Toate competițiile au fost grevate de nerespectarea calendarelor anunțate inițial, cu întâzieri de ordinul unui an, și de probleme birocratice semnificative.

2.3. Raportul finanțare instituțională/competițională. Acest raport nu se poate stabili exact în lipsa datelor necesare din tabelul 1. Totuși, ținând contă că finanțarea competițională (pe proiecte) ar fi presupus contractarea de noi proiecte prin planul național, în principal, și nicio competiție semnificativă din PN-IV nu a ajuns la contractare în 2022 sau 2023, putem doar presupune că dezechilibrele anterioare în favoarea finanțării instituționale trebuie să fi continuat să se agraveze.

2.4. Legătura cheltuieli—ținte la nivelul fiecărui instrument. Această legătură este schițată în documentele programatice POCIDIF, dar doar la nivel de program, raportul între cheltuieli și ținte fiind, de asemenea, implauzibil. Nu am găsit niciun document cu astfel de legături pentru instrumentele PN-IV, nici la nivelul întregului plan, nici la nivelul programelor și subprogramelor. De altminteri, fără bugete anticipate pe programe (măcar) adică fără respectarea art. 53 din OG 57/2002 nici nu ar fi posibil de întocmit această legătură.

Legătura cheltuieli—ținte ar fi trebuit să se demonstreze cum, exact, prin instrumentele strategiei (planul național, planurile operaționale, planurile sectoriale) și prin țintele specifice fiecărui instrument se poate ajunge să se realizeze țintele strategiei. Lipsa acestor elemente definitorii de planificare, pe lângă lipsa calendarelor, este un alt motiv pentru care strategia națională existentă (SNCISI) este un document caduc.

3. CAPACITATEA AUTO-ANALITICĂ A SISTEMULUI

3.1. Conexiunea între sistemul de date și CNSTI. Cum CNSTI nu funcționează aparent și nu există încă niciun raport, nu putem spune că ar exista această conexiune.

3.2. Observatorul de cercetare și inovare. Nu există o structură cu acest nume și nici nu se găsește o structură cu aceste atribuții de centralizare și analiză a datelor privind ansamblul cercetării și inovării, în organigrama MCID, conform HG 371/2021 (de organizare a MCID) modificat prin HG 135/2024.

Există unele componente de colectare de date în cadrul agențiilor de finanțare, inclusiv la nivelul ministerului cercetării, dar acestea sunt focalizate, fiecare, pe instrumentele de finanțare pe care le gestionează. Unele dintre acestea sunt informatizate (BrainMap, MySMIS, uefiscdi-direct); recent, a fost finalizată și platforma pentru colectarea datelor din proiectele de specializare inteligentă, a cărei întocmire era necesară pentru îndeplinirea condiției favorizante.

Ce pare să lipsească este integrarea acestor date, împreună și cu datele obținute de INS și, de asemenea, un organism care să analizeze datele și să ofere fundamentări pe baza acestora.

De asemenea, nu am găsit pe situl MCID niciun fel de informații statistice despre starea și evoluția sistemului CDI din România, o dovadă în plus că nu funcționează nicio astfel de structură la nivelul ministerului.

Problematika colectării și analizării datelor despre sistemul de cercetare suferă în România și de alte deficiențe majore.

Deși Institutul Național de Statistică (INS) a făcut unele eforturi de conformare cu reglementările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) în materie, în particular cu Manualul Frascati și Manualul Oslo, legislația cercetării folosește o terminologie incompatibilă cu aceste reglementări, situație care afectează inevitabil și statisticile tuturor organismelor din România, inclusiv a INS. În particular, există o confuzie explicită între cheltuieli și activități de cercetare-dezvoltare, pe de o parte, și alte activități tehnice și științifice, ba chiar o confuzie intenționată între acestea și activitățile sportive și cele artistice—conform Legii Învățământului Superior, confuzie introdusă mai nou și în Statutul Cercetătorului.

Un progres legislativ relativ recent este adoptarea legii 179/2022 privind datele deschise, care transpune directiva 1024/2019, dar nu am reușit să identificăm inițiative privind operaționalizarea acesteia în sistemul de cercetare. În particular, absența oricăror seturi de date specifice sistemului de cercetare, dintre cele obligatoriu de publicat conform anexei legii 179, confirmă faptul că legea este de fapt inoperantă în domeniul cercetării.

De altfel, România este [unul dintre statele avertizate să se conformeze cu regulamentul UE privind guvernarea datelor](#), altminteri riscând declanșarea unei proceduri de “*infringement*” pe acest motiv.

În concluzie, deși există unele elemente de colectare a datelor aferente proiectelor, nu există nici structuri, nici proceduri de colectare și nici date sistematizate și prezentate la nivel central, care ar echivala cu un observator de cercetare-dezvoltare.

3.3. Funcționalitatea ministerului și a celorlalte organisme centrale (autorități, agenții de finanțare, consilii, comitete). Tabelul 2 conține rezultatele unei analize online privind situația vizibilității diverselor structuri care alcătuiesc guvernarea sistemului de cercetare.

Am apreciat activitatea MCID cu 20 de puncte procentuale, în loc de maximum de 50, datorită absenței unor normative cheie, prevăzute de legislație, cum ar fi HG prevăzut de

TABELA 2. Situația vizibilității funcționalității organismelor centrale de guvernantă a sistemului CDI la sfârșitul lunii august 2024

Instituție	sit web 20%	regulament 10%	rap.anual 10%	alte 10%	activitate 50%	total (%)
CNSTI	0	0	0	0	0	0
MCID	20	10	5	10	20	65
UEFISCDI	20	10	10	10	50	100
CCCDI	0	5	0	0	0	5
CCSI	0	0	0	0	0	0
CNCS	20	10	10	10	50	100
CNECSDTI	20	10	0	10	25	55
TOTAL						325
MEDIE						47%
SCOR (rotunjit)						5/10

art. 53 din OG57/2002, HG privind codul de etică a cercetării prevăzut de legea 319/2003, strategia resurselor umane (cf OG 57), secretariatul CNSTI, structurile de monitorizare a cercetării, precum și datorită lipsei evaluărilor ex post ale strategiilor anterioare—pentru a menționa doar câteva. De asemenea, pe situl MCID nu se găsește nicio mențiune privind rezultatele obținute de cercetarea din România. Raportul anual lipsește pe anul 2023, dar e prezent pe 2022.

O alta problema a vizibilității MCID este că are de fapt două pagini de web, mcid.gov.ro și cercetare.ro, cu doi miniștri diferiți. Este necesar un efort considerabil pentru a detecta care este cea actuală.

UEFISCDI are o pagină de web adecvată și își desfășoară activitatea în mod normal, activitatea fiind reflectată pe pagina de web.

CCCDI are o pagina de internet pe situl “old.research.gov.ro” dar aceasta nu mai este actualizată din 2022. Pe situl actual, “mcid.gov.ro” nu există decât unele informații privind numirea membrilor și statutul, nimic despre activitatea consiliului. Acesta este un consiliu important, care gestionează fonduri foarte ample—cum ar fi programul nucleu—și care avizează în principiu multe dintre actele ministerului, dar nu am găsit nicio evidență online a acestor activități, este complet opac.

CNECSDTI desfășoară o activitate uneori criticabilă (<https://ad-astra.ro/wp-content/uploads/2023/06/cazbode.pdf>) dar substanțială și relevantă pentru unele cazuri de abateri deontologie, însă atribuțiile de elaborare a codurilor etice pe domenii nu au fost îndeplinite, fapt care afectează sever activitatea de

cercetare. Pe situl CNECSDTI nu se găsește un raport anual, doar o scrisoare de însoțire pentru un raport multianual.

CCSI este un comitet de coordonare pentru specializarea inteligenta, format din reprezentanții ADR și ai mai multor ministere. A fost înființat în anul 2017 și se găsește de exemplu în raportul PSF Open, unde ocupă un rol central, interministerial, dar doar cu atribuții consultative pentru MCID—spre deosebire de CNSTI. Activitatea acestui comitet este, și a fost întotdeauna, complet opacă, nu se găsește online o pagină a comitetului dar nici macar vreo mențiune oarecare. OMCI prin care a fost înființat este de asemenea imposibil de găsit.

CNCS are o pagina de web adecvată și își desfășoară activitatea în mod normal.

3.4. Sunt disponibile public datele prevăzute de legea 179/2022 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public. Cum am menționat, la data.gov.ro nu sunt disponibile niciun fel de seturi de date furnizate de MCID.

4. SISTEMATIZAREA SISTEMULUI FRAGMENTAT

4.1. Evaluarea internațională a sistemului. Evaluarea sistemică presupune cel puțin următoarele componente: (1) evaluarea instituțiilor de cercetare și a structurilor de conducere; (2) evaluarea strategiilor și programelor, a rezultatelor și impactului acestora; (3) evaluarea rezultatelor de cercetare provenind din România și a impactului acestora; (5) evaluarea legislației; (5) integrarea rezultatelor (1)–(3) într-o evaluare sistemică.

Dintre acestea, prin adoptarea legii 25/2023, a normativelor secundare și prin demararea recrutării comisiei centrale pentru implementarea evaluării putem spune că s-a parcurs o parte din componenta (1). Totuși, legea 25 are numeroase deficiențe, [semnalate și de Asociația Ad Astra anterior promulgării](#) și mai ales nu e clar cât de “internațională” urmează să fie această evaluare. Componenta (2) este într-o deficiență gravă, nefiind evaluate ex post nici strategia națională 2007–2013 și nici strategia națională 2014–2020 și neexistând nicio inițiativă în acest sens. Unele evaluări ale rezultatelor, ca indicatori pur cantitativi pe ansamblul sistemului sunt incluse direct sau indirect în “European Innovation Scoreboard” și în alte statistici internaționale, dar nu există o evaluare de ansamblu, oficială, realizată de ministerul de resort. De asemenea, o evaluare critică a legislației primare și secundare lipsește cu desăvârșire. Cu atât mai mult lipsește o evaluare sistemică, care să integreze cele de mai sus.

4.2. Unificarea legislației. În ultimii doi ani au avut loc mai multe inițiative legislative în domeniu. În urma acestor inițiative, se observă unele îmbunătățiri, cum ar fi

racordarea declarativă în Statutul Cercetătorului, în partea inițială, la documentele privind spațiul european al cercetării, sau criteriile de evaluare de la art. 19 din Legea 25/2023. Fostele legi 319/2003 și 206/2004 au fost reunite într-un singur text de lege, cu unele îmbunătățiri.

Cu toate acestea, nu putem vorbi de unificarea legislației de cercetare, ci chiar de legiferare paralelă—statutul cercetătorului dublând în parte legea învățământului superior, sau legea 25/2023 care este o lege nouă, paralelă cu OG57/2002 și cu Ordonanța 26/2000 (ne referim la elementele privitoare la asociațiile de interes public).

Universitățile, academiile, institutele din subordinea MCI, au legi diferite, care folosesc definiții diverse pentru cercetare, cercetător, activități de cercetare, activități de inovare, contabilitate, statistică, au organisme variate de acreditare și verificare—chiar dacă lucrează în același domeniu. Legislația europeană, în limba română, folosește aceiași termeni în sensul definit în UE/OECD, care e deseori diferit de fiecare dintre conținuturile desemnate de termenii din legislația națională. Acest haos general este motivația obiectivului de unificare a legislației. Această unificare ar fi trebuit să înceapă cu unificarea, sistematizarea și dezambiguizarea terminologiei, precum și conformarea cu uzanțele UE/OECD. Mai mult, noile legi adoptate introduc încă noi omonime, cu sensuri complet diferite pentru aceiași termeni.

Aceste probleme au fost tratate pe larg și în documente de poziție ale asociației Ad Astra, dintre care menționăm:

https://ad-astra.ro/wp-content/uploads/2023/11/Observatii_Ad_Astra_Legea_Cercetatorului.pdf

https://ad-astra.ro/wp-content/uploads/2023/11/probleme_legea_cercetatorului.pdf

<https://ad-astra.ro/2023/03/09/analiza-preliminara-a-proiectului-de-lege-a-invatamantului-superior/>

<https://ad-astra.ro/wp-content/uploads/2023/04/amenlisaa2.pdf>

<https://ad-astra.ro/wp-content/uploads/2023/03/desprelis.pdf>

<https://ad-astra.ro/wp-content/uploads/2023/02/codetic10.pdf>

<https://ad-astra.ro/2022/12/28/scrisoare-deschisa-adresata-domnului-klaus-iohannis-presedintele-romaniei/>

<https://ad-astra.ro/wp-content/uploads/2022/08/aalis.pdf>

Sunt și alte analize pe această temă, de exemplu

https://zenodo.org/records/6477289/files/definitii_legea_cercetarii_2.pdf
dar lipsește o analiză comprehensivă pe ansamblul legislației.

4.3. Reorganizarea sistemului. Nu am detectat nicio planificare sau măcar propunere de reorganizare a sistemului național. Simpla reiterare a faptului ca persoanele juridice pot fuziona, pot să treacă din subordinea unei autorități în subordinea alteia și pot înființa consorții—adică noi persoane juridice, chestiuni reglementate anterior și care au fost re-reglementate, cu unele constrângeri și limitări birocratice în legea 25/2023, nu se califică, în opinia noastră, drept un plan de reorganizare a sistemului.

Este adevărat, evaluarea instituțională comprehensivă este un pas preliminar în realizarea unui plan de reorganizare, dar acest pas a fost încadrat în criteriul 4.1.

5. GUVERNANȚA INSTITUȚIILOR PUBLICE DE CERCETARE

5.1. Calitatea guvernancei instituționale. Întrucât nu există încă un raport al CNSTI și nici date statistice în domeniu, nu se poate evalua această guvernance conform definiției criteriului. Totuși, Legea 25/2023 și normele de aplicare includ unele elemente promițătoare privind evaluarea guvernancei instituționale în sensul criteriului.

5.2. Prezența unor consilii internaționale de avizare științifică. Prezența acestor consilii nu se poate evalua cantitativ în lipsa unui raport CNSTI care ar conține o statistică a acestor consilii. Știm că unele universități și institute de vârf au însă astfel de consilii, iar programul Provocări, subprogramul Centre de Excelență prevede, de exemplu, necesitatea unui astfel de consiliu pentru fiecare centru de excelență, astfel încât e posibil să existe sau să apară unele progrese incipiente în această direcție, dar nu sunt documentate la nivel central, cel puțin nu în mod public.

5.3. Legătura cu finanțarea instituțională. Nu există un criteriu compozit, propriuzis, de calitate a guvernancei și nici o legătură clară cu finanțarea instituțională, care nu e identificată ca atare și nici prezentă în statistici. Există în principiu, declarativ, o legătură indirectă cu finanțarea competitivă prin legea 25/2023, în sensul că accesul la unele finanțări prin planul național este legat de rezultatele evaluării “în vederea integrării”, evaluare care include și unele criterii de calitate a guvernancei.

5.4. **Reducerea încărcăturii birocratice.** Nu sunt disponibile datele necesare îndeplinirii acestui criteriu, adică privitor la încărcătura birocratică pentru raportările instituționale și nu am găsit nici vreun HG sau alt normativ care să sistematizeze acest subiect—conex și cu problema observatorului de cercetare/inovare.

6. CONDIȚIILE DE ACTIVITATE

6.1. **Simplificarea evaluării resurselor umane.** Noul statut al personalului de cercetare conține o reforma clara a evaluării cercetătorilor, la nivel legislativ. Acesta are niste deficiențe (de exemplu, se aplică în mod bizar și sportivilor și artiștilor, cel puțin conform formulării din text) dar, cel puțin la nivel legislativ, reprezintă un progres în reglementarea adecvată a subiectului.

La reforma legislativă primară, se adaugă două proiecte HG privitoare la evaluare, aflate în discuție publică. Acestea realizează o primă etapă a operaționalizării noii metodologii de evaluare.

6.2. **Raționalizarea veniturilor cercetătorilor.** Există o statistica preliminară a acestor venituri, efectuată în cadrul proiectului PSF Open, dar nu și un sistem de monitorizare statistică care să furnizeze datele necesare CNSTI. Nu există un normativ cu impact general, doar plafoanele stabilite prin Planul Național, a căror aplicare este insuficient reglementată și care mai mult introduc distorsiuni și conflicte interne decât să raționalizeze. De asemenea, nu am găsit ținte ale acestei raționalizări și nici monitorizarea atingerii acestora. Chestiunea este elaborată pe larg în raportul PSF Open și privește și cadrul mai larg al stimulentei și recunoașterii performanței în cercetare.

Prin noua lege privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare, salariile cercetătorilor au fost echivalate cu salariile de bază pentru funcțiile din învățământul superior. Această măsură nu a fost pusă încă în aplicare, din cauza faptului că nu a fost actualizată și anexa din Legea salarizării unitare (L153), în speță anexa referitoare la categoria ocupațională cercetare.

6.3. **Nivel minim de calitate a doctoratelor.** Nu am identificat nicio evaluare sau monitorizare a nivelului minim de calitate a doctoratelor, nici un sistem de raportare a acestei calități, cu excepția raportărilor CNATDCU. Totuși, CNATDCU nu evaluează propriu-zis calitatea tezelor, ci doar verifică îndeplinirea unor cerințe birocratice.

Tezele de doctorat recente sunt accesibile public, online. Datele aferente, datele experimentale pe care se bazează fiecare teză, nu sunt nici accesibile sistematic și nici nu e reglementată specific această cerință. Accesibilitatea acestora, deși este prevăzută,

generic, de Legea 179/2022, nu este operaționalizată în privința studiilor doctorale prin Legea 199/2023 sau prin alte legi.

Sunt de asemenea inaccesibile o serie de detalii cheie, cum ar fi componența comisiilor de doctorat.

Nu am găsit o evaluare independentă a măsurii în care stagiile doctorale indeplinesc condițiile minimale stabilite de CNATDCU, numeroasele scandaluri de plagiat ridicând suspiciuni asupra calității validării la nivel CNATDCU, în special în domeniile socio-umane.

Generalizarea unei etape de verificare electronică, obligatorie, a similitudinii textelor, precum și interzicerea formală a traficării lucrărilor de absolvire (teze, dizertații, lucrări de diplomă)—dar nu și a altor lucrări originale—reprezintă un anumit progres.

Totuși, acest progres este doar incipient, existând multe cazuri sonore în care plagiate grosolane, prin traducere, au trecut drept teze de doctorat originale. De asemenea, comerțul cu teze elaborate separat, al căror autor nu este absolventul, este înfloritor, chiar dacă mesajele promoționale au devenit mai nuanțate în urma interdicției formale a practicii.

Faptul că plagiatori dovediți continuă să ocupe sau chiar sunt susținuți să candideze și aleși în funcții de mare încredere publică, pe care le folosesc pentru a obstrucționa procesul de clarificare a acuzațiilor, crează serioase îndoieli privind nivelul general de moralitate academică.

Eliminarea plagiatelor evidente (prin copierea unor texte preexistente și schimbarea numelui autorului) ar fi un pas în direcția ridicării calității tezelor, dar este un pas minimal.

O teză, ca orice lucrare științifică, este de calitate dacă aduce un rezultat *nou* și substanțial, o contribuție proprie la cunoașterea universală. În plus, teza de doctorat trebuie să reflecte un efort de cel puțin trei ani cu normă întreagă. Nu am identificat niciun efort semnificativ, la nivel național, în direcția asigurării acestui standard minimal—deși sunt, fără îndoială, numeroase școli doctorale care îl îndeplinesc fără probleme.

6.4. Reforma studiilor doctorale. S-a adoptat o reformă legislativă a sistemului studiilor doctorale prin Legea Invățământului Superior, și un cod al studiilor doctorale. Cu toate acestea, reforma nu se reduce la inițiative legislative, ar trebui să existe o serie de documente programatice cu obiective și ținte legate în principal de asigurarea calității

și atractivității acestor programe de studiu. Nu am reușit să decelăm o inițiativă centralizată de monitorizare a acestor deziderate și nici o planificare a reformei.

Cu toate acestea, sunt o serie de îmbunătățiri: prelungirea duratei stagiilor la 4 ani, o creștere substanțială și salutară a bursei doctorale și o revizuire generală a condițiilor de desfășurare a studiilor.

6.5. Țintele reformei studiilor doctorale. Cum menționam mai sus, nu am găsit aceste ținte. Țintele stabilite prin strategia națională de cercetare nu au cum să fie atinse și nici nu există strategia resurselor umane (conform art. 30 din Legea Cercetării).

Reforma legislativă a studiilor doctorale urmărește să extindă segmentul din comunitatea științifică angrenat în pregătirea doctoranzilor, conform recomandării PSF, fără să existe însă o analiză care să demonstreze un progres factual în această privință, nici un sistem corespunzător de monitorizare conexe cu CNSTI.

Indicatorul “European Innovation Scoreboard” privind absolvenții de doctorat (per capita) înregistrează un nivel de 34% din media UE, în scădere dramatică față de 2017 (de 23%) dar stabil față de 2023.

Această evoluție este contrară celei anticipate în strategia națională, dar desigur concordantă cu evoluția spre scădere a intensității finanțării publice a cercetării.

Strategia națională prevede următoarele ținte:

“Creșterea procentuală a numărului de absolvenți de studii doctorale raportat la numărul de absolvenți de studii superioare cu 10%.

Creșterea anuală de 0,12 cercetători la mia de persoane ocupate, adică de la 2,0, actualmente, la 3,2 în 2030;”

Cea de a doua țintă ar putea fi dificil de atins cu o creștere a numărului de absolvenți de doar 10% (presupunând numărul de absolvenți de studii superioare constant—deși parametrii demografici generali nu par a susține nici măcar această dinamică).

Chiar lăsând la o parte constrângerile demografice, contractia finanțărilor de cercetare nu poate decât să descurajeze creșterea numărului de absolvenți și mai ales inserția lor ulterioară în sistemul de cercetare.

7. DESCHIDEREA INFRASTRUCTURILOR DE CERCETARE

7.1. Cunoașterea situației la zi. Această situație ar trebui să se regăsească în raportul anual al CNSTI și să se bazeze pe datele furnizate de observatorul național de cercetare și inovare—ceea ce, desigur, nu este cazul.

Există totuși unele elemente preliminare, incipiente, care crează condiții pentru atingerea unui nivel de cunoaștere a situației infrastructurilor, motiv pentru care am indicat un nivel mai mare decât zero. Astfel de elemente sunt: (1) platforma EERTIS care înregistrează, nominal, o parte din infrastructuri; (2) programul de finanțare IOSIN care include niște mecanisme de raportare și monitorizare pentru o mică parte a acestor infrastructuri; (3) foaia de parcurs pentru infrastructuri, care include de asemenea un proces de culegere de date și analiză.

Cunoașterea infrastructurilor de cercetare presupune însă componente care lipsesc cu totul din sistem: (a) gradul de utilizare a infrastructurilor și rezultatele științifice obținute—pentru care există în principiu surse de date brute dar care nu sunt preluate și prelucrate în sistem și nicidecum disponibile la nivelul deciziei politice; (b) normarea și reglementarea utilizării, monitorizării, accesului—care lipsesc aproape cu desăvârșire, subiectul nefiind atins ca atare în OG57/2002, nici în legislație secundară (evident) și nefiind dezvoltat de fapt nici la nivel teoretic; (c) ansamblul sistemului de preluare a datelor despre infrastructuri și utilizarea lor și de analiză și decizie pe baza acestor date.

7.2. Strategia națională privind infrastructurile. SNCISI (HG1266/2022) conține un scurt subcapitol privind infrastructurile — obiectivul specific 1.4: Modernizarea și utilizarea eficientă a infrastructurii CDI prin facilitarea accesului deschis și asigurarea sustenabilității acesteia. Acest subcapitol include o enumerare a deficiențelor în evidențele contabile și operaționale ale utilizării infrastructurilor precum și în cunoașterea situației acestora la nivel central—similară expunerii noastre de mai sus. Subcapitolul menționează o serie de acțiuni/deziderate formulate vag, fără ținte cuantificabile, precum și mecanisme de finanțare care ar avea o legătură posibilă cu dezvoltarea infrastructurilor. Există o foaie de parcurs pentru infrastructuri, pentru perioada 2017–2020, care a început să fie revizuită în 2021, dar nu am găsit normativul care să oficializeze această foaie de parcurs actualizată.

7.3. Accesul la infrastructuri. Nu am găsit statistici generale privind existența procedurilor de acces, măsura în care sunt accesate infrastructurile, sau rapoarte pe baza acestora, fapt reclamat și de strategia națională (v. supra).

Există unele date punctuale, nesistematizate, în unele cazuri, de exemplu la Eli-NP.

8. COOPERAREA PUBLIC-PRIVAT

Nu am reușit să găsim date privind această direcție, date ce ar fi trebuit colectate de observatorul de cercetare și inovare și sintetizate în RCNSTI.

Indicatorul European Innovation Scoreboard, “co-publicații public-private” înregistrează în 2024 un nivel de 38% față de media UE, în creștere de 19,6% față de 2017 dar în scădere, de 4.1% față de 2023.

Ținta din strategia națională este o dublare a acestui nivel: “ Numărul de co-publicații public-privat la 1 milion de locuitori va crește de la de 24,5 la 50 (în raport cu 95 media actuală a UE). ” direcția în care se îndreaptă România fiind, evident, opusă acestei năzuințe.

9. INTERNAȚIONALIZAREA

Nu am găsit date de monitorizare privind fenomenul internaționalizării, date care ar trebui să fie sintetizate în RCNSTI. Un indicator European Innovation Scoreboard, co-publicațiile internaționale, înregistrează un nivel de 25.7% din media UE, în creștere cu 15% față de 2017, dar în scădere de 1% față de 2023.

Și această evoluție din ultimul an este divergentă față de indicatorul corespunzător și ținta din strategia națională: “Numărul anual de co-publicații științifice internaționale la un milion de locuitori va crește de la 284 la 600 (media actuală a UE fiind de 1172)”.

Strategia națională nu conține ținte de viziune privind circulația talentelor, dar fără creșterea atractivității organizațiilor noastre de cercetare, indicatorii privitori la resursele umane și toți ceilalți indicatori—care depind de fapt de aceștia—nu vor putea fi îmbunătățiți, ținând cont că, practic, aproape toți cercetătorii ar trebui să beneficieze măcar de un stagiu în străinătate (doctorat sau postdoctorat) iar atragerea lor înapoi în România este o problemă generală a dezvoltării resurselor umane.

Indicatori privind cercetătorii atrași în sistem vor trebui introduși în viziunea strategiei naționale de către guvern la recomandarea CNSTI, împreună cu ținte rezonabile.

Trei dintre măsurile anticipate în recomandările PSF și în PNRR converg către creșterea atractivității: (1) integrarea în Spațiul European de Cercetare, al cărui scop e tocmai generalizarea anumitor reguli de funcționare a organizațiilor; (2) instrumentele dedicate atragerii cercetătorilor—dar care nu pot funcționa dacă prin finanțarea internă nu se asigură ulterior posibilitatea continuării carierei în România, și care nu pot, în mod normal, reprezenta decât o mică fracțiune din bugetul general al cercetării, care trebuie

să fie principalul atractor; (3) reforma evaluării și recrutării cercetătorilor, inițiată prin modificarea statutului cercetătorului.

Cu toate acestea, simpla enunțare, chiar în texte de lege, a acestor deziderate este insuficientă. Este necesară monitorizarea efectului acestor măsuri, identificarea—prin diverse studii—a factorilor care împiedică impactul acestora și corecția acestor măsuri până când se obțin rezultatele scontate.

Administrația cercetării e departe de a deține măcar schița normativă a sistemului de colectare a datelor și de operaționalizare a analizelor care să permită abordarea acestei probleme critice.

Am găsit situl Punctului Național de Contact, organizat în cadrul UEFISCDI, cu un raport succint, dar clar de activitate, motiv pentru care am evaluat maximal îndeplinirea formală a acestui criteriu.

10. FONDURILE DE COEZIUNE

Coordonarea politicilor privind cercetarea și inovarea cu utilizarea fondurilor de coeziune, dar și a celor din PNRR, este prin excelență de resortul CNSTI, după cum observă și raportul PSF Open și este stipulat și în Legea Cercetării. Inexistența de facto a CNSTI are printre consecințe și lipsa unei coordonări adecvate în această privință.

10.1. Quantumul finanțării de cercetare prin fonduri de coeziune. Acest quantum nu este analizat în RCNSTI, care nu există încă, dar, în cadrul UE, fondurile destinate cercetării reprezintă cel mai mic procent din fondurile de coeziune. Nu am aflat de vreo inițiativă de creștere a acestui procent.

10.2. Coordonarea finanțărilor de cercetare-dezvoltare. Coordonarea finanțărilor de cercetare-dezvoltare prin fonduri de coeziune de către CNSTI nu există.

10.3. Predictibilitatea apelurilor. Acest aspect nu este analizat de către CNSTI care nu există de fapt.